

УДК 338.631

О.Л.Руда, О.Ю.Мойсеєва,

Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті проводиться дослідження сутності оцінки фінансово-економічного аналізу, його функцій та значень в економічній системі, основні проблеми розвитку та шляхи вдосконалення фінансово-економічного аналізу в Україні.

В статье проводится исследование сущности оценки финансово-экономического анализа, его функций и значений в экономической системе, основные проблемы развития и пути совершенствования финансово-экономического анализа в Украину.

The article is the essence of research evaluation of financial and economic analysis of its functions and values in the economic system, the basic problems of development and ways to improve financial and economic analysis in Ukraine.

Ключові слова: фінансово-економічний аналіз, прибутковість, конкурентоспроможність, платоспроможність, фінансова стійкість.

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансово-економічної діяльності підприємств, оцінки їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансово-економічної стабільності.

Значний внесок в наукове та практичне дослідження проблем оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства зробили такі українські та російські вчені та практики: М.Болюх, К.Анущенко, В.Мацибора, Н.Тарасенко, Г.Андрєєва, М.Ковбасюк, В.Сідун та інші.

Ринкові умови господарювання вимагають від підприємств розробки обґрунтованої стратегії розвитку. Саме стратегія розвитку підприємства дозволяє йому бути прибутковим і конкурентоспроможним. Але формувати таку стратегію доволі складно, вона потребує аналітичної роботи. Саме це і визначає актуальність даної теми.

Вивчення фінансово-економічного аналізу, а саме дослідження теоретичних основ, з'ясування понять, принципів, значення та завдання аналізу, висвітлення проблем і перспектив розвитку фінансово-економічного аналізу в Україні.

Фінансово-економічний аналіз – одна з основних функцій управління. Він здійснюється згідно з вимогами і принципами його наукової організації, що визначають предмет, зміст і завдання господарської діяльності підприємства. Він є невід'ємною частиною процесу прийняття рішень у системі управління підприємством.

Фінансово-економічний аналіз підприємства дає змогу охарактеризувати його мережу, оцінити правильність та обґрунтованість планових показників господарської діяльності, норм і нормативів, що їх регулюють. Він потрібен для

об'єктивного оцінювання фактичних результатів діяльності, виявлення відхилень від плану та їх причин. Кінцева мета аналізу – виявлення резервів поліпшення подальшої діяльності установ [1, с.9-11].

Оцінку фінансово-економічного стану підприємства можна здійснювати за допомогою основних показників прибутковості, ділової активності, фінансової стійкості, платоспроможності (рис. 1):

Рис. 1. Групи розрахункових показників для оцінки фінансово-економічного стану підприємства

Приведений перелік показників є далеко не вичерпним. Часто на практиці використовують коефіцієнти, які виражають деталізовані структурні зрушення підприємства. Але завжди потрібно пам'ятати, що показники лише тоді відбивають реальне положення справ, коли аналітик уміє зробити правильну постановку задачі проведеного аналізу, виявити головні фактори, знайти джерела вихідної інформації, розробити заходи щодо їх використання [2, с.164].

Таким чином для аграрних підприємств поряд з оцінкою фінансового стану слід здійснювати аналіз ефективності господарської діяльності. Особливо важливим є показники технологічної ефективності виробництва: урожайність (табл. 1):

Таблиця 1

Урожайність сільськогосподарських культур станом на 2005-2010 рр.

Урожайність основних сільськогосподарських культур, ц з 1 га			
	зернові та зернобобові культури (у вазі після доробки)	цукрові буряки (фабричні)	насіння соняшнику (у вазі після доробки)
2006	28,8	291	15,2
2007	23,7	296	14,1
2008	41,0	360	18,3
2009	37,0	290	20,9
2010	30,9	257,6	91,0
2010 до 2006	2.1	-33.4	75.8

За січень-вересень 2010 року обсяг виробництва продукції рослинництва порівняно з відповідним періодом 2009р. зменшився на 3,9%, у т.ч. в аграрних підприємствах – на 13,0%, а в господарствах населення зросло на 5,2%.

Станом на 30 липня 2010р. зернові обмолочено на площі 388,1 тис.га (на 1,2% більше, ніж на 31 липня 2009р.), що складає 58% площ, посіяних під урожай 2010р. (торік – 54% площ). Із зібраної площі одержано 12,0 млн.ц зерна (у початково оприбуткованій вазі), що на 13,2% менше відповідного показника минулого року, у т.ч. сільськогосподарськими підприємствами намолочено 11,1 млн.ц (менше на 13,7%), господарствами населення – 0,9 млн.ц (на 7,5%). Порівняно з кінцем липня 2009р. спостерігається зниження врожайності зернових: у середньому з 1 га обмолоченої площі одержано по 30,9 ц зерна (на 5,2 ц менше, ніж торік), у т.ч. аграрними підприємствами – по 31,4 ц (на 5,1 ц менше), господарствами населення – по 26,4 ц (на 5,0 ц менше).

В тваринництві важливим показником технологічної ефективності виробництва є середньорічний надій молока (рис. 2).

За 9 місяців 2010 року обсяг продукції тваринництва порівняно з відповідним періодом 2009р. збільшився на 1,2%, у т.ч. в аграрних підприємствах – на 2,6%, господарствах населення – на 0,7% [5].

Отже, в даному випадку тваринництво розвивається прогресивніше ніж рослинництво.

До числа найбільш характерних для підприємства проблем, що перешкоджають його ефективному функціонуванню в умовах ринку, варто віднести:

- ✓ неефективність системи керування;
- ✓ невеликі розміри статутного капіталу акціонерних товариств;
- ✓ відсутність ефективного механізму виконання судових рішень;
- ✓ незабезпеченість єдності підприємства як майнового комплексу, що знижує його інвестиційну привабливість;
- ✓ високі витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення і житлово-комунального господарства;
- ✓ відсутність достовірної інформації про фінансово-економічний стан підприємства для власників, акціонерів, керівників підприємства та ін.

Для усунення негативних тенденцій необхідно сконцентрувати увагу на забезпеченні ефективного розвитку підприємства як основного елемента економічної системи України.

Пріоритетні задачі реформи підприємств:

- ✓ забезпечення інвестиційної привабливості підприємств;
- ✓ захист прав акціонерів (для акціонерних товариств);
- ✓ розмежування відповідальності учасників і керуючих, розвиток механізмів корпоративного керування, забезпечення вільного перерозподілу прав участі в капіталі акціонерного товариства;

- ✓ удосконалювання механізмів виконання судових рішень;
- ✓ забезпечення засновників, акціонерів, учасників, інвесторів і кредиторів достовірною інформацією про фінансово-економічне положення підприємств;
- ✓ створення ефективного механізму керування підприємством [3, с.164-165].

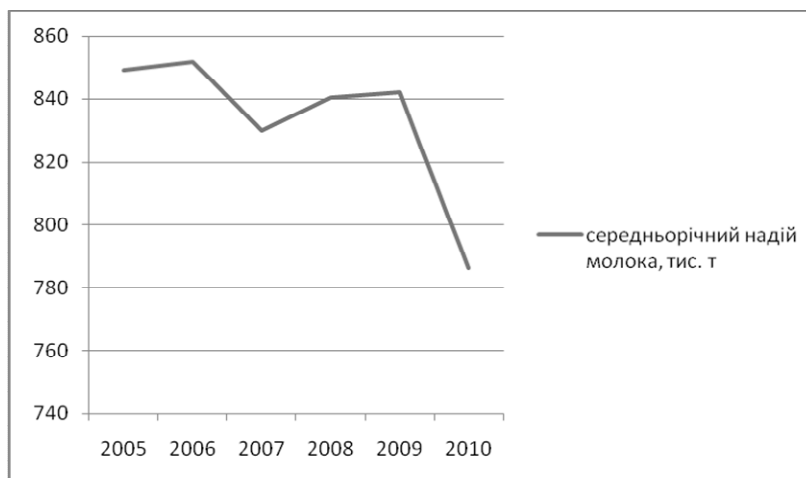

Рис. 2. Середньорічний надій молока

В стратегічному плануванні виділяються основні напрямки дальшого розвитку підприємства:

1) розроблення (створення) нових видів продукції, тобто розробка, виробництво і продаж нових товарів на вже існуючих для підприємства ринках;

2) розширення ринків збуту;

3) диверсифікація виробничо-збутової діяльності, тобто розробка і виробництво нових товарів з послідувачим продажем їх на нових ринках.

Вирішення актуальних проблем аналізу потребує широкого застосування економіко-математичних методів, електронно-обчислювальної техніки й персональних комп'ютерів. Це дасть змогу скоротити протяжність інформаційних потоків, знизити ймовірність помилок під час роботи й передавання даних.

У новому економічному середовищі, яке формується під дією ринкового механізму, кібернетичний підхід для аналізу є необхідним, він передбачає вдосконалення аналізу оптимальності управлінських рішень, прогнозування поведінки конкурентів і контрагентів, оцінки наслідків регулювання системи. Все це говорить про велике значення економіко-математичних методів і моделей в аналізі, передбачає вдосконалення методики аналізу на їх основі.

Список використаних джерел:

1. Андреева Г.І. Економічний аналіз: Навч. посіб. / Г.І.Андреева. – К.: Знання, 2008.—С.212-231.
2. Турило А.М. Визначення значення категорії «Економічний стан підприємства» / А.М.Турило // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №7 (109). – С.164-168.

3. Державний фінансовий контроль // Юриспруденція: теорія і практика. – 2010. – №8 (201). – С.21-28.
4. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доповнене. – К.: Кондор, 2009. – С.109-110.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vous.vip.ua.